Samenvatting van het besluit van de Commissie

van 20 juli 2016

waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de interne markt en de werking van de EER-overeenkomst

(Zaak M.7724 — ASL/Arianespace)

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2016) 4621)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(2017/C 438/09)

Op 20 juli 2016 nam de Commissie een besluit aan in een concentratiezaak op grond van Verordening (EG) nr. 139/2004 van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen [1]*, en met name artikel 8, lid 1, van die verordening. Een niet-vertrouwelijke versie van het volledige besluit in de authentieke taal van de zaak is te vinden op de website van het Directoraat-generaal Concurrentie op het volgende adres: http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html*

I. DE PARTIJEN EN DE OPERATIE

(1) Op 8 januari 2016 ontving de Europese Commissie een aanmelding van een voorgenomen concentratie overeenkomstig artikel 4 van de concentratieverordening waarbij ASL, een joint venture onder gezamenlijke zeggenschap van Airbus Group S.E. („Airbus", Nederland) en Safran SA („Safran", Frankrijk), de uitsluitende zeggenschap verwerft, in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van de concentratieverordening, over Arianespace Participation SA en Arianespace SA (samen „Arianespace", Frankrijk), door de aankoop van alle aandelen die Centre National d'Etudes Spatiales („CNES") momenteel aanhoudt in Arianespace (de „transactie"). Airbus en Safran samen, evenals ASL, worden hierna de „partijen" genoemd.

(2) Arianespace is een bedrijf dat in 1980 werd opgericht door CNES, als de belangrijkste aandeelhouder, en door de satellietindustrie die deelnam aan het Ariane-programma, te weten Airbus, Safran en elf andere Europese bedrijven die de tien Europese landen vertegenwoordigden die via hun deelname aan de Europese Ruimtevaartorganisatie (European Space Agency, „ESA") de ontwikkeling van de Ariane-draagraket financierden. Deze initiële aandeelhoudersstructuur is tot op heden grotendeels ongewijzigd gebleven. Arianespace lanceert satellieten en andere ruimtevaartuigen voor commerciële en institutionele klanten van het ruimtevaartcentrum in Guyana (Centre Spatial Guyanais, „CSG"), in Kourou, Frankrijk. Hiertoe heeft ESA aan Arianespace het exclusieve recht verleend om de door ESA gefinancierde draagraketten Ariane en Vega te commercialiseren. Op grond van overeenkomsten die tussen Rusland, ESA en Frankrijk zijn gesloten, heeft Arianespace ook het exclusieve recht om vanuit het CSG lanceerdiensten aan te bieden voor commerciële missies met behulp van de Russische Sojoez-draagraket.

(3) ASL is een vennootschap naar Frans recht, staat onder gezamenlijke zeggenschap van Airbus en Safran (50/50), en combineert de activiteiten van zijn moedermaatschappijen op het gebied van civiele en militaire draagraketten en van satellietsubsystemen en -apparatuur. De oprichting van de ASL-groep werd op 8 oktober 2014 bij de Commissie aangemeld in het kader van zaak M.7353 en werd op 26 november 2014 onder bepaalde voorwaarden goedgekeurd.

(4) Airbus is een vennootschap naar Nederlands recht die actief is op het gebied van luchtvaart, ruimtevaart en defensie. Airbus is momenteel genoteerd aan de beurzen van Frankfurt, Madrid en Parijs. Airbus bestaat uit drie afdelingen: (i) Airbus Division, dat zich richt op de bouw van commerciële vliegtuigen (68,4 % van de totale omzet van de groep in 2014), (ii) Airbus Helicopters (9,8 % van de totale omzet van de groep) en (iii) Airbus Defence and Space („Airbus DS"), dat een brede waaier van producten op het gebied van defensie, beveiliging en veilige ruimtetoepassingen aanbiedt (20,9 % van de totale omzet van de groep), inclusief subsystemen voor draagraketten (via zijn Spaanse dochteronderneming Airbus Defence and Space SAU, „Airbus DS SAU") en satellieten. Airbus DS is ook actief als satellietexploitant voor telecommunicatie- en aardobservatiesatellieten.

(5) Safran is een in Frankrijk gevestigde onderneming die genoteerd is aan de beurs van Parijs en zich richt op drie hoofdgebieden: (i) voortstuwingssystemen voor lucht- en ruimtevaart (53 % van de totale omzet van de groep), (ii) vliegtuiguitrusting (29 % van de totale omzet van de groep) en (iii) defensie- en beveiligingsystemen (18 % van de totale omzet van de groep).

[1] PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1.

II. **SAMENVATTING**

(6) De transactie werd op 8 januari 2016 bij de Commissie aangemeld.

(7) Bij besluit van 26 februari 2016 stelde de Commissie vast dat de transactie aanleiding gaf tot ernstige twijfels over de verenigbaarheid ervan met de interne markt en nam ze een besluit aan om de procedure op grond van artikel 6, lid 1, onder c), van de concentratieverordening in te leiden (het „besluit op grond van artikel 6, lid 1, onder c)").

(8) Het diepgaande onderzoek bevestigde de voorlopig vastgestelde mededingingsbezwaren met betrekking tot de uitwisseling van gevoelige informatie tussen Arianespace en Airbus.

(9) Op 20 mei 2016 diende de aanmeldende partij de definitieve toezeggingen („definitieve toezeggingen") in die de transactie verenigbaar maken met de interne markt.

(10) Daarom wordt een goedkeuringsbesluit overeenkomstig artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening ter goedkeuring voorgelegd.

III. **MEMORIE VAN TOELICHTING**

A. DE RELEVANTE PRODUCTMARKTEN

1. **Markt voor draagraketten geëxploiteerd door Arianespace**

(11) Arianespace koopt draagraketten bij de hoofdaannemers voor draagraketten (ASL voor Ariane, ELV voor Vega en TsSKB voor Sojoez). ASL is actief als hoofdaannemer voor de Ariane-draagraketten.

(12) In dit verband is de Commissie van oordeel dat de markt voor door Arianespace geëxploiteerde draagraketten Europees in omvang is.

2. **Markt voor lanceerdiensten**

(13) Arianespace lanceert satellieten en andere ruimtevaartuigen voor institutionele en zakelijke klanten. Het brengt de satellieten en andere ruimtevaartuigen in zowel geostationaire omloopbanen (Geostationary Transfer Orbits, „GTO") als niet-geostationaire omloopbanen. ASL is marginaal actief op de markt van lanceerdiensten via zijn joint venture Eurockot, dat de Rockot-draagraket commercialiseert. De draagraket wordt gebruikt voor niet-GTO-lanceringen voor zakelijke en institutionele klanten.

(14) In dit verband is de Commissie van oordeel dat (i) GTO-missies en (ii) niet-GTO-missies verschillende markten vormen. Elk van deze markten kan verder worden onderverdeeld in: i) open lanceringen, en ii) gesloten lanceringen (civiel of militair). Dit komt overeen met de volgende afzonderlijke relevante markten: i) open markt voor GTO-lanceerdiensten, ii) open markt voor niet-GTO-lanceerdiensten, iii) gesloten markt voor GTO-lanceerdiensten, en iv) gesloten markt voor niet-GTO-lanceerdiensten. Voor de toepassing van dit besluit kan de vraag of de markten voor niet-GTO-lanceerdiensten kunnen worden onderverdeeld in LEO- en MEO-lanceringen worden opengelaten.

(15) Wat de geografische omvang betreft, is de Commissie van oordeel dat: i) de open markten voor lanceerdiensten (voor zowel GTO- als niet-GTO-lanceringen) mondiaal in omvang zijn, en dat ii) de gesloten markten voor lanceerdiensten (voor zowel GTO- als niet-GTO-lanceringen) nationaal of regionaal in omvang zijn.

3. **Markt voor satellieten**

(16) Airbus is actief als satellietbouwer van commerciële, institutionele en militaire satellieten, alsook constellatiesatellieten.

(17) In dit verband is de Commissie van oordeel dat de volgende markten relevante markten zijn: i) markt voor Europese institutionele satellieten; ii) markten voor nationale institutionele satellieten binnen de EU; iii) markt voor de export van institutionele satellieten; iv) markt voor commerciële satellieten, en v) markt voor militaire satellieten. Voor de toepassing van dit besluit kunnen de vraag of de markt voor satellieten verder moet worden onderverdeeld op basis van het type baan (GTO/niet-GTO) en de vraag of constellatiesatellieten een afzonderlijke markt vormen, worden opengelaten.

(18) De Commissie is van oordeel dat: i) de markt voor commerciële satellieten mondiaal in omvang is; ii) de markt voor Europese institutionele satellieten Europees of nationaal is, afhankelijk van de aanbestedende autoriteit; iii) de markt voor de export van institutionele satellieten mondiaal in omvang is, en iv) de markt voor militaire satellieten nationaal in omvang is.

4. **Markt voor payloadadapters en -dispensers**

(19) ASL is actief als leverancier van payloaddispensers voor de Ariane 5 (voor de Galileo-constellatie) en de Sojoez (voor de Globalstar-constellatie). Airbus DS SAU is actief als leverancier van payloadadapters voor de Ariane 5.

(20) In dit verband is de Commissie van oordeel dat: i) de markt voor payloadadapters, en ii) de markt voor payloaddispensers afzonderlijke productmarkten vormen. De exacte geografische omvang van deze markten wordt opengelaten als zijnde EER-breed of mondiaal.

5. **Markt voor ruimtevaartverzekeringsdiensten**

(21) Arianespace biedt zijn klanten verzekeringsdiensten aan via zijn volle dochteronderneming „S3R".

(22) De Commissie is van oordeel dat de exacte omvang van de productmarkt voor de ruimtevaartverzekeringsdiensten kan worden opengelaten. Zo ook wordt de exacte geografische omvang van deze markt opengelaten.

6. **Markt voor satellietexploitatie**

(23) Airbus is actief als satellietexploitant voor; i) aardobservatiesatellieten (in eigen naam en namens Europese ruimtevaartagentschappen) via zijn afdeling Airbus DS Geo-Information Services (voorheen Spot Image en Infoterra), en ii) militaire telecommunicatie (voornamelijk namens het Britse ministerie van Defensie) via zijn Britse dochteronderneming Paradigm.

(24) De Commissie is van oordeel dat de exacte omvang van de productmarkt voor de satellietexploitatie kan worden opengelaten. Wat de geografische omvang betreft, is de Commissie van oordeel dat deze markten mondiaal in omvang zijn.

B. MEDEDINGINGSRECHTELIJKE BEOORDELING

(25) Airbus en ASL zijn actief in markten die verticaal gerelateerd zijn of anderszins verbonden zijn met de activiteiten van Arianespace. Er zijn met name banden tussen de activiteiten van Arianespace als aanbieder van lanceerdiensten en die van: (i) ASL, als leverancier van Ariane-draagraketten aan Arianespace; (ii) Airbus DS SAU, als leverancier van payloadadapters; (iii) Airbus DS SAU en ASL, als leveranciers van payloaddispensers; (iv) Airbus als satellietbouwer; en (v) Airbus als satellietexploitant. De transactie brengt een extra relatie tot stand, namelijk tussen de activiteiten van Arianespace als aanbieder van verzekeringsdiensten en de activiteiten van Airbus als (i) satellietbouwer en (ii) satellietexploitant.

1. **Mededingingsrechtelijke beoordeling: relatie tussen: i) Arianespace als aanbieder van lanceerdiensten, en ii) Airbus als satellietbouwer**

Uitwisseling van gevoelige informatie

(26) In het besluit op grond van artikel 6, lid 1, onder c), zijn ernstige twijfels geuit over het risico dat de uitwisseling van gevoelige informatie tussen Arianespace en Airbus nadelig zou kunnen zijn voor andere satellietbouwers en andere aanbieders van lanceerdiensten.

(27) Op basis van het diepgaande onderzoek heeft de Commissie geconcludeerd dat de transactie leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging met betrekking tot de doorgifte van gevoelige informatie door: i) Arianespace aan Airbus in verband met andere satellietbouwers, en door ii) Airbus aan Arianespace in verband met andere aanbieders van lanceerdiensten.

(28) Volgens de bevindingen van het onderzoek van de Commissie heeft Arianespace toegang tot gevoelige informatie over satellietbouwers, namelijk technische informatie over massa en tijdschema, de aard van missies, eisen met betrekking tot de zwaartepuntsligging en baan, de satellietarchitecturen enz., evenals commerciële informatie. De huidige vertrouwelijkheidsclausules (bijvoorbeeld geheimhoudingsbepalingen) in contracten tussen satellietbouwers en Arianespace volstaan niet om te voorkomen dat commercieel gevoelige informatie wordt overgedragen van Arianespace aan Airbus. Daarom heeft de Commissie geconcludeerd dat Arianespace waarschijnlijk in staat zou zijn om gevoelige informatie over andere satellietbouwers te delen met Airbus.

(29) Bovendien is de informatie die satellietbouwers aan Arianespace verstrekken van dien aard dat de toegang tot die informatie Airbus een voordeel zou geven ten opzichte van zijn concurrenten. Daarom heeft de Commissie geconcludeerd dat Arianespace waarschijnlijk een goede reden zou hebben om gevoelige informatie over andere satellietbouwers met Airbus te delen.

(30) Daarnaast zal de doorgifte van gevoelige informatie door Arianespace aan Airbus over andere satellietbouwers waarschijnlijk een significant nadelig effect op de concurrentie op de markten voor satellieten hebben. Dit komt omdat dit zou leiden tot: i) minder concurrerende aanbestedingen, aangezien Airbus zijn strategie zou aanpassen op basis van de informatie over zijn concurrenten waartoe het toegang heeft gekregen, en ii) minder innovatie op de markt, aangezien concurrenten minder geneigd zouden zijn om te innoveren als Airbus hun innovaties en de winsten die daaruit voortvloeien gemakkelijk zou kunnen kopiëren.

(31) Verder heeft de Commissie geconcludeerd dat Airbus toegang heeft tot gevoelige informatie over aanbieders van lanceerdiensten, waaronder informatie over de beschikbaarheid van lanceerslots en prijszetting evenals nieuwe ontwikkelingen. Zoals in het geval van de doorgifte van informatie door Arianespace aan Airbus sluiten de vertrouwelijkheidsclausules niet uit dat informatie wordt gedeeld met een moedermaatschappij of gelieerde onderneming. Daarom heeft de Commissie geconcludeerd dat Airbus waarschijnlijk in staat zou zijn om gevoelige informatie over andere aanbieders van lanceerdiensten te delen met Arianespace.

(32) De Commissie heeft ook geconcludeerd dat, hoewel Airbus al aanwezig is in Arianespace, het waarschijnlijk is dat Airbus na de transactie meer geneigd zal zijn om informatie over andere aanbieders van lanceerdiensten door te geven aan Arianespace.

(33) Ten slotte heeft de Commissie geconcludeerd dat de doorgifte van gevoelige informatie door Airbus aan Arianespace over andere aanbieders van lanceerdiensten waarschijnlijk een significant nadelig effect zal hebben op de concurrentie op de markten voor lanceerdiensten. Dit komt omdat de toegang van Arianespace tot technische en commerciële informatie met betrekking tot andere aanbieders van lanceerdiensten kan worden gebruikt om een technisch voordeel te neutraliseren en er als zodanig toe kan leiden dat concurrenten minder geneigd zijn om te innoveren en concurreren.

Afscherming van de satellietmarkten voor concurrenten van Airbus

(34) In het besluit op grond van artikel 6, lid 1, onder c), zijn ook ernstige twijfels geuit in verband met de mogelijkheid dat Arianespace na de transactie zijn positie op de markten voor lanceerdiensten zou kunnen gebruiken om de aankoop van satellieten van Airbus interessanter te maken en als gevolg daarvan de markten voor satellieten door discriminatie af te schermen voor concurrenten van Airbus.

(35) Zo zouden de partijen een korting kunnen aanbieden aan klanten die satellieten van Airbus en lanceerdiensten van Arianespace samen kopen, en tegelijk de prijzen voor deze twee componenten verhogen als ze niet samen worden gekocht. Bovendien zou Arianespace bij de toewijzing van slots een voorkeursbehandeling kunnen geven aan Airbus (als klanten zich ertoe verbinden de satelliet van Airbus te kopen) en zou andere satellieten dan die van Airbus minder gunstige lanceerslots kunnen geven.

(36) Op basis van het diepgaande onderzoek heeft de Commissie geconcludeerd dat de transactie niet leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van de relatie tussen de activiteiten van de partijen op de mondiale open markt voor GTO-lanceerdiensten en de mondiale markt voor commerciële satellieten, wat afschermingsstrategieën betreft.

(37) Ten eerste heeft de Commissie geconcludeerd dat de partijen na de transactie waarschijnlijk niet in staat zouden zijn om de markt voor satellieten met succes af te schermen voor concurrenten van Airbus. Dit komt omdat (i) hoewel Arianespace de huidige marktleider is, er geloofwaardige alternatieven bestaan, zoals SpaceX en ILS; (ii) de markt van lanceerdiensten een dynamische concurrerende omgeving is die toegankelijk is en waar de posities van bedrijven snel veranderen in de tijd; (iii) satellietexploitanten in staat kunnen zijn om het vermogen van de partijen om de markt af te schermen voor concurrerende satellietbouwers gedeeltelijk te compenseren; (iv) de kenmerken van satellietmarkten waarschijnlijk zouden voorkomen dat de markt wordt afgeschermd voor concurrenten van de commerciële satellieten van Airbus, althans op korte termijn; en (v) een effectieve afscherming van de markt voor bouwers van commerciële satellieten op lange termijn hoogst speculatief zou zijn.

(38) Ten tweede, en wat betreft de prikkel tot afscherming van de markt voor concurrerende satellietbouwers, is uit de analyse van de Commissie gebleken dat hoewel er elementen zijn die wijzen op het bestaan van een aantal prikkels, er ook compenserende factoren zijn die deze potentiële prikkels kunnen compenseren. Gezien het feit dat het waarschijnlijk niet mogelijk is om de markt af te schermen, heeft de Commissie geconcludeerd dat de vraag of de partijen waarschijnlijk de prikkel zouden hebben om de markt af te schermen voor concurrenten van Airbus op de mondiale markt voor commerciële satellieten kan worden opengelaten.

(39) Ten derde heeft de Commissie geanalyseerd wat de gevolgen voor de concurrentie zijn van de toepassing van een strategie met marktafschermingseffecten in het ergste geval van een hypothetische afscherming van de markt voor een van de concurrenten van Airbus. In dit scenario, dat niet het meest waarschijnlijke is, heeft de Commissie toch geconcludeerd dat het onwaarschijnlijk is dat de toepassing van een dergelijke afschermingsstrategie een significant nadelig effect zou hebben op de concurrentie. Dit komt omdat (i) diverse andere spelers ook actief zijn in het commerciële segment, (ii) satellietbouwers gemakkelijk kunnen uitbreiden gezien de bestaande reservecapaciteit en (iii) satellietexploitanten een zekere mate van compenserende afnemersmacht hebben.

(40) Daarnaast heeft de Commissie geconcludeerd dat de transactie niet leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van de relatie tussen de activiteiten van de partijen op (i) de mondiale open markt voor niet-GTO-lanceerdiensten en (ii) de markt voor de export van institutionele satellieten en de hypothetische mondiale markt voor constellatiesatellieten wat afscherming betreft. De Commissie heeft ook geconcludeerd dat de transactie niet leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van de relatie tussen de activiteiten van de partijen op (i) de Europese en nationale (binnen de EU) gesloten markten voor GTO- en niet-GTO-lanceerdiensten en (ii) de Europese markt voor institutionele satellieten en de nationale markten voor militaire/institutionele satellieten wat afscherming betreft.

2. **Mededingingsrechtelijke beoordeling: verticale relatie tussen (i) Arianespace als aanbieder van lanceerdiensten en (ii) ASL als leverancier van de Ariane-draagraketten**

(41) In het besluit op grond van artikel 6, lid 1, onder c), zijn ernstige twijfels geuit over een mogelijke klantafschermingsstrategie waarbij de partijen prioriteit zouden geven aan lanceringen met de Ariane-draagraketten ten nadele van de door ELV gebouwde en door Arianespace gecommercialiseerde Vega-draagraketten.

(42) Op basis van het diepgaande onderzoek heeft de Commissie geconcludeerd dat de partijen niet in staat zouden zijn en niet de prikkel zouden hebben om een klantafschermingsstrategie tegen ELV te implementeren en dat er, zelfs in het hypothetische geval van de toepassing van een dergelijke strategie, geen significant nadelig effect op de concurrentie zou zijn. De Commissie is met name tot de bevinding gekomen dat het Ariane-platform slechts zelden voor hetzelfde type missies als het Vega-platform zal worden gebruikt en dat zelfs de hypothetische toepassing van een klantafscherming tegen ELV geen enkel gevolg zal hebben voor de concurrenten van Arianespace op de markten voor lanceerdiensten. Dit komt omdat ELV verplicht is zijn draagraket uitsluitend aan Arianespace te verkopen en alle concurrenten van Arianespace hun eigen draagraket exploiteren.

3. **Mededingingsrechtelijke beoordeling: verticale relatie tussen: i) Arianespace als aanbieder van lanceerdiensten, en ii) Airbus DS SAU en ASL als leveranciers van payloaddispensers en -adapters**

(43) In het besluit op grond van artikel 6, lid 1, onder c), zijn ernstige twijfels geuit over een potentiële klantafschermingsstrategie waarbij de partijen zouden kiezen om payloaddispensers en -adapters alleen bij ASL of Airbus DS SAU te kopen, zelfs als dit niet de optimale oplossing is, ten nadele van Arianespaces bestaande leveranciers van alternatieve payloaddispensers en -adapters.

(44) Op basis van het diepgaande onderzoek heeft de Commissie geconcludeerd dat de partijen waarschijnlijk niet in staat zouden zijn om de toegang tot benedenwaartse markten voor payloaddispensers af te schermen. De Commissie heeft met name geconcludeerd dat de partijen alleen in staat zouden zijn om een klantafschermingsstrategie met betrekking tot niet door de ESA gefinancierde payloaddispensers toe te passen, en beperkte mogelijkheden zouden hebben om de markt voor payloaddispensers af te schermen voor hun concurrenten. Bovendien is het zelfs in het hypothetische scenario van de toepassing van een klantafschermingsstrategie met betrekking tot payloaddispensers onwaarschijnlijk dat dit een significant nadelig effect op de concurrentie op de markten voor lanceerdiensten zou hebben gezien het relatief kleine aandeel van de prijs van payloaddispensers in de totale kosten van lanceerdiensten.

(45) De Commissie is eveneens tot de conclusie gekomen dat de partijen waarschijnlijk niet in staat zouden zijn om de toegang tot benedenwaartse markten voor payloadadapters af te schermen. De Commissie heeft met name geconcludeerd dat de partijen waarschijnlijk niet in staat zijn om de toegang tot benedenwaartse markten af te schermen via een klantafschermingsstrategie met betrekking tot payloadadapters, gelet op de door de aanbestedingsregels van de ESA opgelegde beperkingen en de relatief hoge kosten van de ontwikkeling van nieuwe payloadadapters. Bovendien is het zelfs in het hypothetische scenario van de toepassing van een klantafschermingsstrategie met betrekking tot payloadadapters onwaarschijnlijk dat dit een significant nadelig effect op de concurrentie op de markten voor lanceerdiensten zou hebben gezien het relatief kleine aandeel van de prijs van payloadadapters in de totale kosten van lanceerdiensten.

4. **Mededingingsrechtelijke beoordeling: relatie tussen: i) Arianespace als aanbieder van verzekeringsdiensten, en ii-a) Airbus als satellietexploitant, en ii-b) Airbus als satellietbouwer**

(46) De Commissie heeft geconcludeerd dat de transactie niet leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van de verticale relatie tussen de activiteiten van de partijen op de markten voor ruimtevaartverzekeringsdiensten en: i) de markten voor satellietexploitatie, en ii) de markten voor satellieten wat betreft klantafscherming of bronafscherming.

5. **Mededingingsrechtelijke beoordeling: verticale relatie tussen (i) Arianespace als aanbieder van lanceerdiensten en (ii) Airbus als satellietexploitant**

(47) De Commissie heeft geconcludeerd dat de transactie niet leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging als gevolg van de verticale relatie tussen de activiteiten van de partijen op de markten voor lanceerdiensten en de markten voor satellietexploitatie wat betreft klantafscherming of bronafscherming.

6. **Conclusie**

(48) In het besluit wordt dan ook geconcludeerd dat de transactie leidt tot een significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging op de markten voor satellieten en lanceerdiensten met betrekking tot de uitwisseling van gevoelige informatie tussen Airbus en Arianespace.

C. TOEZEGGINGEN

(49) Om de mededingingsbezwaren in verband met de mogelijke uitwisseling van gevoelige informatie tussen Arianespace en Airbus weg te nemen, dienden de partijen op 20 mei 2016 de hieronder beschreven definitieve toezeggingen in.

(50) De definitieve toezeggingen bevatten bepalingen met betrekking tot: i) firewalls, en ii) tewerkstellingsbeperkingen op het niveau van Airbus, ASL en Arianespace, alsook arbitrage in alle geheimhoudingsovereenkomsten met betrekking tot de uitvoering van toezeggingen.

(51) De firewallmaatregelen zijn tussen ASL/Arianespace aan de ene kant en Airbus aan de andere kant en moeten voorkomen dat: a) concurrentiegevoelige informatie met betrekking tot satellietbouwers die met de Airbus-groep concurreren, b) concurrentiegevoelige informatie met betrekking tot de compatibiliteit van draagraket en satelliet, en c) concurrentiegevoelige informatie met betrekking tot de lanceerdiensten van andere aanbieders van lanceerdiensten dan Arianespace wordt uitgewisseld.

(52) Om de hierboven beschreven bepalingen inzake firewalls verder te versterken, hebben de partijen ook een corrigerende maatregel voorgesteld, bestaande uit een verbod voor werknemers van Airbus om te worden benoemd tot CEO of lid van de raad van bestuur/een commissie van Arianespace. Bovendien: i) mogen personeelsleden van ASL/Arianespace die toegang hebben tot gevoelige informatie met betrekking tot satellietbouwers die concurreren met de Airbus-groep en concurrentiegevoelige informatie met betrekking tot de compatibiliteit van draagraket en satelliet pas na een wachttijd van [1-5] jaar overstappen naar Airbus DS Satellites, en ii) mogen personeelsleden van Airbus DS Satellites die toegang hebben tot commercieel gevoelige informatie met betrekking tot de lanceerdiensten van andere aanbieders van lanceerdiensten dan Arianespace pas na een wachttijd van [1-5] jaar overstappen naar ASL/Arianespace.

(53) In haar besluit heeft de Commissie geconcludeerd dat de definitieve toezeggingen adequaat en toereikend zijn om de vastgestelde significante belemmering van de daadwerkelijke mededinging op de markten voor satellieten en lanceerdiensten met betrekking tot de uitwisseling van informatie tussen Airbus en Arianespace te elimineren.

IV. **CONCLUSIE**

(54) Om de hierboven genoemde redenen wordt in het besluit geconcludeerd dat de voorgenomen concentratie zoals gewijzigd door de op 20 mei 2016 gedane toezeggingen de daadwerkelijke mededinging op de interne markt of een wezenlijk deel daarvan niet significant zal belemmeren.

(55) Derhalve dient de concentratie verenigbaar te worden verklaard met de interne markt en de werking van de EER-overeenkomst, in overeenstemming met artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-overeenkomst.